

A nyelvi tájkép kutatása mint a magyar-balti finn összevetések újabb perspektívája

A magyar nyelv történeti-összehasonlító módszerrel való összehasonlítása a balti finn nyelvekkel azért nemigen kecsegtet új eredményekkel, mert az ugor és a balti finn nyelvek a finnugor nyelvcsalád legtávolabbi ágaiba tartoznak. Ugyanakkor egyrészt az észti, a finn és a lív, másrészt a magyar esetében az őket ért germán hatás okán adódik az areális összevetés lehetősége. Ezt a módszert sikeresen lehet alkalmazni a diachrón nyelvészet egyes tanulságainak értékelésében, mint például azt a véghangzólekapás vizsgálata mutatta (Tóth 1998). A fenti összevetések másik nagy gátja, hogy ezen igen távoli rokon nyelvek - egyes individuumok nyelvi kapcsolataitól eltekintve - az elválás után nem érintkeztek egymással. Annak, hogy e földrajzilag is távoli idiómák mégsem csak a szóbeli nyelvhasználatban - például a Finnországban élő magyarok nyelvhasználata esetében - tudnak hatni egymásra, éppen a nyelvi tájkép adja tanúbizonyságát. A Baranya megyei Geresdlak nyelvi tájképe ennek ékes példája (Heltai 2013). Ebből az unikumnak számító jelenségből azonban aligha lehet általánosabb érvényű következtetéseket levonni.

A balti finn és magyar nyelvi tájkép kutatásának inkább kontrasztív szempontból lehetnek perspektívái, mint például azt a szlovákiai Révkomárom és az észtiországi Narva nyelvi tájképének összevetése mutatja. Ez nemcsak azért ígérkezik érdekesnek, mert mindkét város a finnugor-szláv kétnyelvűség egy-egy példáját adja, hanem mert mind Szlovákia, mind Észtország hangsúlyosan és folyamatosan deklarálja az egyetlen államnyelv társadalmi elsődlegességét. A különböző típusú feliratok a két városban más és más képet mutatnak: amíg például a közlekedési jelzőtáblák kiegészítő feliratai mindkét településen szinte kizárólag csak államnyelven olvashatóak, addig Révkomárom utcanévtábláinak oroszánrésze kétnyelvű, a narvai utcanévtáblák nagy részén azonban csak észti felirat jelenik meg. Főképp igaz ez a frekvenciált közterületekre. Az utcanévtáblák esetében Révkomáromban egyértelmű az helyi önkormányzatnak a nemzeti kisebbség nyelvét támogató szerepe. Ugyanitt több helyen feltűnik az ország kisebbségi nyelvének szimbolikus szerepét hangsúlyozni tűnő *Beszélünk magyarul* felirat. Az orosz többségű Narvában ugyanakkor az államnyelv szimbolikus szerepét hangsúlyozzák az ott talált hasonló jellegű feliratok: *Räägi julgesti eesti keeles!* 'Beszélj bátran észtil!'; *Narva kolledžis on igaihel õigus rääkida eesti keelt kõvasti ja valesti!* 'A Narvai Kollégiumban [’egyetemi intézetben’] mindenkinek joga van hangosan és hibásan észtil beszélnie’ (Tóth 2016).

Kulcsszavak: véghangzólekapás, nyelvi tájkép, magyar nyelv, balti finn nyelvek, észti nyelv, szlovák nyelv, orosz nyelv

Irodalom

Heltai Borbála 2013. Geresdlak - egy sokszínű és soknyelvű közösség. *Édes Anyanyelvünk* XXXV/5: 8.

Tóth Szilárd 1998. Véghangzólekapás a magyarban és az észti. *Vokalapokope im Ungarischen und Estnischen. Észti-magyar összevetés II.*; Szombathely: Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola, 63–98. (Folia Estonica; 6).

Tóth Szilárd 2016. Между государственным языком и языком меньшинства. Заметки о лингвистическом ландшафте приграничных городов на примере словацкого Комарно и эстонской Нарвы. *Folklore and Written Traditions of the Finno-Ugric*

Peoples: Abstracts of the Day of Agricola Conference. Narva: Tartu Ülikooli Narva Kõledž, 39–40.